

Επεξηγήσεις στους Όρθρους της Μεγάλης Εβδομάδας

/ [Ορθόδοξες Προβολές](#)

Οι Όρθροι της Μεγάλης Εβδομάδας δεν ακολουθούν ακριβώς την τυπική σειρά και διάταξη των Όρθρων που γνωρίζουμε, αλλά έχουν τις δικές τους παραλλαγές, λόγω της προσαρμογής τους στο δρώμενο την συγκεκριμένη ημέρα, την ξεχωριστή ημέρα της.

Τέτοιες παραλλαγές είναι:

1. ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΚΑΙ ΕΞΑΨΑΛΜΟΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Τα βράδια της Κυριακής των Βαΐων (Όρθρος Μεγάλης Δευτέρας), της Μεγάλης Δευτέρας (Όρθρος Μεγάλης Τρίτης), της Μεγάλης Τρίτης (Όρθρος Μεγάλης Τετάρτης), της Μεγάλης Τετάρτης (Όρθρος Μεγάλης Πέμπτης) και της Μεγάλης Πέμπτης (Όρθρος Μεγάλης Παρασκευής), τα «Εισαγωγικά» διαφέρουν από εκείνα που έχουμε άλλες περιόδους. Στην περίπτωση αυτή έχουμε και το «Αλληλουάριο» μετά τα Εισαγωγικά».

Την Μεγάλη Παρασκευή όμως το βράδυ, έχουμε τα ίδια «Εισαγωγικά» με εκείνα που έχουμε την περίοδο του Μηνιαίου.

Έτσι:

A. «Εισαγωγικά» από την Κυριακή των Βαΐων το βράδυ (Όρθρος Μεγάλης Δευτέρας) μέχρι και την Μεγάλη Πέμπτη (Όρθρος από της Μεγάλης Παρασκευής), τα «Εισαγωγικά» με τα οποία αρχίζουμε είναι τα εξής:

1. Ο ιερέας: «Ευλογητός ο Θεός...», «Δόξα σοι ο Θεός ημών, δόξα σοι» και «Βασιλεύ ουράνιε, παράκλητε, το Πνεύμα της αληθείας...».
2. Ο ψάλτης: «Αμήν». Το Τρισάγιο.
3. Ο ιερέας: «Ότι σου εστίν η βασιλεία και η δύναμις...».
4. Ο ψάλτης: «Αμήν», «Κύριε ελέησον» δώδεκα φορές, «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι. Και νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων, Αμήν».
5. Ο ψάλτης «Δεύτε προσκυνήσωμεν και προσπέσωμεν ..» τρεις φορές και με την διαφοροποίηση την κάθε φορά.
6. Ο ψάλτης ψάλλει με σύντομο τρόπο:
I) τον Ψαλμό ΙΘ΄ (19): «Επακούσαι σου Κύριος εν ημέρα θλίψεως, υπερασπίσαι σου το όνομα του Θεού Ιακώβ...». Ο ψαλμός αυτός δεν διαβάζεται, αλλά ψάλλεται με σύντομο τρόπο, στίχο-στίχο.
II) τον Ψαλμό Κ΄ (20): «Κύριε, εν τη δυνάμει σου ευφρανθήσεται ...». Ο ψαλμός αυτός δεν διαβάζεται, αλλά ψάλλεται με σύντομο τρόπο, στίχο-στίχο.
7. Ακολουθεί το Τρισάγιο. Μετά αμέσως το: «Σώσον Κύριε τον λαόν σου, και ευλόγησον την κληρονομίαν σου...». «Δόξα Πατρί...» και «Ο υψωθείς εν τω σταυρών εκουσίως, τη επωνύμω σου καινή πολιτεία....». «Και νυν και αεί...» και «Προστασία των χριστιανών ακαταίσχυντε, μη παρίδης, Αγαθή τας ικεσίας ημών, πανύμνητε Θεοτόκε...».
8. Ο ιερέας: «Ελέησον ημάς, ο Θεός, κατά το μέγα έλεός σου ...».
9. Ο ψάλτης: «Αμήν. Εν ονόματι Κυρίου ευλόγησον, πάτερ».
10. Ο ιερέας: «Δόξα τη αγία και ομοουσίω και ζωοποιώ».

Β. «Εισαγωγικά» Κυριακή των Βαΐων βράδυ (όρθρος Μεγάλης Δευτέρας) και Μεγάλης Παρασκευής βράδυ (Όρθρος Μεγάλου Σαββάτου).

Αντίθετα, την Μεγάλη Παρασκευή το βράδυ (Όρθρος Μεγάλου Σαββάτου) τα «Εισαγωγικά» είναι όπως εκείνα που έχουμε στους Όρθρους που ισχύει το Μηνιαίο. Στην περίπτωση αυτή έχουμε και το: «Θεός Κύριος» μετά τα Εισαγωγικά. Αυτή η εξαίρεση γίνεται επειδή τις ημέρες αυτές της Μεγάλης Εβδομάδας έχουμε χαρούμενα γεγονότα (Θριαμβευτική υποδοχή του Κυρίου μας στην Ιερουσαλήμ και κήρυξη της σωτηρίας στον Άδη, στους νεκρούς).

Τα «Εισαγωγικά» στην περίπτωση αυτή είναι:

1. Ο ιερέας: «Ευλογητός ο Θεός...», «Δόξα σοι ο Θεός ημών, δόξα σοι» και «Βασιλεύ ουράνιε, παράκλητε, το Πνεύμα της αλη-θείας...».
2. Ο ψάλτης: «Αμήν». Το Τρισάγιο.
3. Ο ιερέας: «Ότι σου εστίν η βασιλεία και η δύναμις...».
4. Ο ψάλτης: «Αμήν», «Κύριε ελέησον» δώδεκα φορές, «Δόξα Πατρί και Υιώ και Αγίω Πνεύματι. Και νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων, Αμήν».
5. Ο ψάλτης «Δεύτε προσκυνήσωμεν και προσπέσωμεν ..» τρεις φορές και με την διαφοροποίηση την κάθε φορά.
6. Ακολουθεί το Τρισάγιο. Μετά αμέσως το: «Σώσον Κύριε τον λαόν σου, και ευλόγησον την κληρονομίαν σου...». «Δόξα Πατρί...» και «Ο υψωθείς εν τω σταυρών εκουσίως, τη επωνύμω σου καινή πολι-τεία....». «Και νυν και αεί...» και «Προστασία των χριστιανών ακα-ταίσχυντε, μη παρίδης, Αγαθή τας ικεσίας ημών, πανύμνητε Θεο-τόκε...».
7. Ο ιερέας: «Ελέησον ημάς, ο Θεός, κατά το μέγα έλεός σου ...».
8. Ο ψάλτης: «Αμήν. Εν ονόματι Κυρίου ευλόγησον, πάτερ».
9. Ο ιερέας: «Δόξα τη αγία και ομοουσίω και ζωοποιώ».

Ο Εξάψαλμος όμως της Μεγάλης Εβδομάδας είναι ο ίδιος που διαβάζουμε την περίοδο που ισχύει το Μηνιαίο (βλέπε Εγκόλπιο του Αναγνώστη). Δεν αλλάζει σε τίποτε. Ο Εξάψαλμος αυτός είναι:

Ο ψάλτης:

«Δόξα εν υψίστοις Θεώ και επί γης ειρήνη εν ανθρώποις ευδοκία (τρεις φορές, διαβαστά).

«Κύριε τα χείλη μου ανοίξεις και το στόμα μου αναγγελεί την αίνεσίν σου» (δύο φορές, διαβαστά). Και συνεχίζει:

Ψαλμός Γ (3): «Κύριε, τι επληθύνθησαν οι θλίβοντές με; Πολλοί επανίστανται επ' εμέ. Πολλοί λέγουσι τη ψυχή μου....» (διαβαστά).

Ψαλμός ΛΖ' 37: «Κύριε, μη τω θυμώ σου ελέγξης με, μηδέ τη οργή σου παιδεύσης με. Ότι τα βέλη σου ενεπάγησάν μοι.....» (διαβαστά).

Ψαλμός ΞΒ´ (62): «Ο Θεός, ο Θεός μου, προς σε ορθρίζω· εδίψησέ σε η ψυχή μου, ποσαπλώς σοι η σάρξ μου εν γη ερήμω και αβάτω....»

«Δόξα Πατρί και Υιώ...», «Και νυν και αεί....», «Αλληλούϊα» (τρεις φορές), «Δόξα σοι ο Θεός», «Κύριε ελέησον» (τρεις φορές), «Δόξα Πατρί και Υιώ...» και «Και νυν και αεί...».

Ψαλμός ΡΒ´ (102): «Ευλόγει, η ψυχή μου, τον Κύριον και πάντα τα εντός μου το όνομα το άγιον αυτού....».

Ψαλμός ΡΜΒ´ (142): «Κύριε, εισάκουσον της προσευχής μου, ενώτισαι την δέησίν μου εν τη αληθεία σου, εισάκουσόν μου....».

«Δόξα Πατρί και Υιώ...», «Και νυν και αεί....», «Αλληλούϊα» (τρεις φορές), «Δόξα σοι ο Θεός», «Η ελπίς ημών Κύριε, δόξα σοι».

Ακολουθεί ο ιερέας με τη Μεγάλη Συναπτή ή ειρηνικά κ.λ.π.

2. ΤΡΟΠΑΡΙΑ-ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΑ ΜΕΤΑ ΤΟ «ΑΛΛΗΛΟΥΛΑΡΙΟ» Ή ΤΟ «ΘΕΟΣ ΚΥΡΙΟΣ»

Στους Όρθρους της Μεγάλης Εβδομάδας, μετά το Αλληλουλάριο, ακολουθούν άλλοτε το τροπάριο «Ιδού ο Νυμφίος έρχεται....» και άλλοτε το τροπάριο: «Ότε οι ένδοξοι Μαθηταί...».

Συγκεκριμένα, ψάλλουμε:

Την Μεγάλη Δευτέρα (ο Όρθρος αυτός της Μεγάλης Δευτέρας που ψάλλεται την Κυριακή των Βαΐων το βράδυ), ψάλλουμε το «Ιδού ο Νυμφίος έρχεται εν τω μέσω της νυκτός...». Το πρώτο ψαλλόμενο: «Ιδού ο Νυμφίος έρχεται εν των μέσω της νυκτός....» κλείνει ως εξής: «...πρεσβείας των Ασωμάτων, ελέησον ημάς». Το δεύτερο ψαλλόμενο: «Ιδού ο Νυμφίος έρχεται εν των μέσω της νυκτός....» κλείνει με τον Άγιο του Ναού στον οποίο ψάλλουμε, π.χ.: «πρεσβείαις του Γεωργίου ελέησον ημάς», όταν ψάλλουμε στον ναό του αγίου Γεωργίου (αν ο άγιος του Ναού είναι η Παναγία Μαρία, κλείνουμε με το: «δια της Θεοτόκου ελέησον ημάς»). Το τρίτο ψαλλόμενο: «Ιδού ο Νυμφίος έρχεται εν των μέσω της νυκτός....» κλείνει με την Παναγία Μαρία, ως εξής: «δια της Θεοτόκου ελέησον ημάς».

Την Μεγάλη Τρίτη (ο Όρθρος της Μ. Τρίτης ψάλλεται την Μ. Δευτέρα βράδυ), ψάλλουμε το «Ιδού ο Νυμφίος έρχεται εν τω μέσω της νυκτός...». Το πρώτο ψαλλόμενο «Ιδού ο Νυμφίος έρχεται εν των μέσω της νυκτός....» κλείνει ως εξής: «...πρεσβείας του Προδρόμου, ελέησον ημάς». Το δεύτερο ψαλλόμενο: «Ιδού ο Νυμφίος έρχεται εν των μέσω της νυκτός....» κλείνει με τον Άγιο του Ναού στον οποίο ψάλλουμε, π.χ.: «πρεσβείαις του Γεωργίου ελέησον ημάς», όταν ψάλλουμε στον ναό του αγίου Γεωργίου (αν ο άγιος του Ναού είναι η Παναγία Μαρία, κλείνουμε με το: «δια της Θεοτόκου ελέησον ημάς»). Το τρίτο ψαλλόμενο: «Ιδού ο Νυμφίος έρχεται εν των μέσω της νυκτός....» κλείνει με την Παναγία Μαρία, ως εξής: «δια της Θεοτόκου ελέησον ημάς».

Την Μεγάλη Τετάρτη (ο Όρθρος της Μ. Τετάρτης ψάλλεται την Μ. Τρίτη βράδυ), ψάλλουμε το «Ιδού ο Νυμφίος έρχεται εν τω μέσω της νυκτός...». Το πρώτο ψαλλόμενο «Ιδού ο Νυμφίος έρχεται εν των μέσω της νυκτός....» κλείνει ως εξής: «δυνάμει του Σταυρού σου, ελέησον ημάς». Το δεύτερο ψαλλόμενο: «Ιδού ο Νυμφίος έρχεται εν των μέσω της νυκτός....» κλείνει με τον Άγιο του Ναού στον οποίο ψάλλουμε, π.χ.: «πρεσβείαις του Γεωργίου ελέησον ημάς», όταν ψάλλουμε στον ναό του αγίου Γεωργίου (αν ο άγιος του Ναού είναι η Παναγία Μαρία, κλείνουμε με το: «δια της Θεοτόκου ελέησον ημάς»). Το τρίτο ψαλλόμενο: «Ιδού ο Νυμφίος έρχεται εν των μέσω της νυκτός....» κλείνει με την Παναγία Μαρία, ως εξής: «δια της Θεοτόκου ελέησον ημάς».

Την Μεγάλη Πέμπτη (ο Όρθρος της Μ. Πέμπτης ψάλλεται την Μ. Τετάρτη βράδυ), μετά το Αλληλουγάριο, ψάλλουμε τρεις φορές το: «Ότε οι ένδοξοι Μαθηταί, εν τω νιπτήρι του δείπνου εφωτίζοντο....».

Την Μεγάλη Παρασκευή (ο Όρθρος της Μ. Παρασκευής ψάλλεται την Μ. Πέμπτη βράδυ), μετά το Αλληλουγάριο, ψάλλουμε τρεις φορές το: «Ότε οι ένδοξοι Μαθηταί, εν τω νιπτήρι του δείπνου εφωτίζοντο....».

Το Μεγάλο Σάββατο (ο Όρθρος του Μ. Σαββάτου ψάλλεται την Μ. Παρασκευή βράδυ), δεν ψάλλουμε, εξηγήσαμε ότι δεν ψάλλουμε το «Αλληλουγάριο» αλλά ψάλλουμε το: «Θεός Κύριος». Μετά λοιπόν από το: «Θεός Κύριος» δεν ψάλλουμε ούτε το: «Ιδού ο Νυμφίος έρχεται...», ούτε το: «Ότε οι ένδοξοι Μαθηταί..», όπως κάναμε τις προηγούμενες ημέρες, αλλά ψάλλουμε τα εξής τρία τροπάρια: «Ο ευσχήμων Ιωσήφ...», «Ότε κατήλθες προς τον θάνατον...» και το: «Ταις Μυροφόροις Γυναιξί, παρά το μνήμα επιστάς...».

ΩΔΕΣ

Στον Όρθρο της κάθε ημέρας της Μεγάλης Εβδομάδας έχουμε Ωδές ενός μόνο Κανόνα, τις οποίες και ψάλλουμε. Τα τροπάρια της κάθε Ωδής της Μεγάλης Εβδομάδας λέγονται «Καταβασίες», π.χ. Καταβασίες της Η΄ Ωδής ή της Α΄ Ωδής κλπ (ενώ στις Ωδές την περίοδο του Μηνιαίου Καταβασίες λέγονται τα τροπάρια της Θ΄ Ωδής. Όμως οι Ωδές της Δεσποτικής ή Θεομητορικής Εορτής λέγονται και εκεί Καταβασίες).

Κανονικά, η κάθε Ωδή έχει τέσσερα τροπάρια. Αρχίζει με έναν Ειρμό, ακολουθούν άλλα τρία τροπάρια και κλείνει πάλι με τον Ειρμό, οπότε ψάλλουμε συνολικά πέντε τροπάρια στην κάθε Ωδή. Αν όμως έχει δύο τροπάρια αντί για τρία, τότε επαναλαμβάνουμε το δεύτερο (το αμέσως επόμενο μετά τον Ειρμό), επειδή τον Ειρμό θα τον ψάλλουμε στο τέλος, όταν κλείνουμε την Ωδή (για να μη ψάλλεται πολλές φορές το ίδιο τροπάριο).

Πριν από τον Ειρμό δεν ψάλλουμε τίποτε.

Πριν από το πρώτο τροπάριο της κάθε Ωδής (το πρώτο τροπάριο μετά τον Ειρμό) ψάλλουμε το: «Δόξα σοι ο Θεός ημών δόξα σοι».

Πριν από το δεύτερο τροπάριο της κάθε Ωδής ψάλλουμε το: «Δόξα πατρί και υιώ και αγίω Πνεύματι».

Πριν από το τρίτο-προτελευταίο τροπάριο της κάθε Ωδής ψάλλουμε το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων, Αμήν».

Πριν από το τελευταίο τροπάριο της κάθε Ωδής, που είναι και ο Ειρμός της, με το οποίο κλείνουμε την Ωδή, πριν από αυτό δεν ψάλλουμε τίποτε.

Στην Η΄ Ωδή, ψάλλουμε και τα εξής:

Πριν από το τελευταίο τροπάριο-καταβασία της Η΄ Ωδής (που εδώ για κλείσιμο έχουμε τον Ειρμό της Η΄ Ωδής) ψάλλουμε το «Αινούμεν, ευλογούμεν, και προσκυνούμεν τον Κύριον».

Πριν από το πρώτο, μετά τον Ειρμό τροπάριο της Η΄ Ωδής, ψάλλουμε: «Ευλογούμεν Πατέρα, Υιόν και Άγιον Πνεύμα τον Κύριον» (αντί για το «Δόξα σοι ο Θεός ημών δόξα σοι»).

Το κλείσιμό της γίνεται με την επανάληψη του ειρμού της, χωρίς να ψάλλουμε πριν από αυτόν τίποτε.

Οι Ωδές δεν είναι πλήρης σε όλες τις ημέρες των Όρθρων της Μεγάλης Εβδομάδας. Έτσι:

Την Κυριακή των Βαΐων το βράδυ, έχουμε μόνο την Α΄ Ωδή, την Η΄ Ωδή καθώς και την Θ΄ Ωδή.

Την Μεγάλη Δευτέρα το βράδυ έχουμε μόνο την Η΄ Ωδή και την Θ΄ Ωδή.

Την Μεγάλη Τρίτη το βράδυ έχουμε την Γ΄ Ωδή, την Η΄ Ωδή και την Θ΄ Ωδή.

Την Μεγάλη Τετάρτη έχουμε όλες τις εννέα Ωδές (εκτός της Β΄ Ωδής).

Την Μεγάλη Πέμπτη έχουμε την Ε΄ Ωδή μετά τους Μακαρισμούς και μετά το Η΄ ευαγγέλιο. Ακολουθεί η Η΄ Ωδή μετά το Συναξάρι και στη συνέχεια ακολουθεί η Ωδή Θ΄. Αυτό το βράδυ ψάλλουμε επίσης τα Αντίφωνα.

Την Μεγάλη Παρασκευή το βράδυ έχουμε πάλι τις εννέα Ωδές (εκτός από την Β΄ Ωδή).

Το Μεγάλο Σάββατο το βράδυ (πριν αρχίσει η Ανάσταση) πάλι ψάλλουμε τις εννέα Ωδές, καθώς επαναλαμβάνεται η ακολουθία της Μεγάλης Παρασκευής το βράδυ από την αρχή της μέχρι την Θ΄ Ωδή (ακολουθεί το Τρισάγιο, το Απολυτίκιο και μετά πάμε για την Ανάσταση (βλέπε σχετικά Μεγάλο Σάββατο βράδυ).

ΑΝΤΙΦΩΝΑ

Αντίφωνα στους Όρθρους της Μεγάλης Εβδομάδας που τελούμε τα βράδια, έχει η Μεγάλη Πέμπτη μόνο.

Το κάθε Αντίφωνο έχει τρία τροπάρια. Πριν από το τρίτο τροπάριο ψάλλουμε το: «Δόξα πατρί και υιώ και αγίω Πνεύματι» και αμέσως μετά το: «Και νυν και αεί και εις τους αιώνας των αιώνων, Αμήν», σε γρήγορο ψαλμό (μισοψαλτά).

Τα Αντίφωνα αρχίζουν αμέσως μετά από το πρώτο ευαγγέλιο και παρεμβάλλονται μεταξύ των ευαγγελίων. Τελειώνουν πριν ακριβώς από το ΣΤ΄ ευαγγέλιο. Το ΙΕ΄

Αντίφωνο είναι το γνωστό μας: «Σήμερον κρεμάται επί ξύλου ο εν ύδασι την γην κρεμάσας....».

ΜΑΚΑΡΙΣΜΟΙ

Την Μεγάλη Πέμπτη το βράδυ, αμέσως μετά το ΣΤ΄ ευαγγέλιο ακολουθούν οι Μακαρισμοί. Στην αρχή ψάλλουμε τους τρεις πρώτους μόνους τους και στη συνέχεια ακολουθεί ένας Μακαρισμός που συνοδεύεται με ένα τροπάριο. Μακαρισμούς έχει μόνο την Μεγάλη Πέμπτη το βράδυ.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟ

Όλοι οι Όρθροι της Μεγάλης Εβδομάδας έχουν Ευαγγέλιο το οποίο αναφέρεται στο τρέχον θέμα της συγκεκριμένης ημέρας. Την Μεγάλη Πέμπτη το βράδυ δεν έχουμε ένα, αλλά δώδεκα ευαγγέλια.

Την Μεγάλη Παρασκευή το βράδυ (= Όρθρος Μεγάλου Σαββάτου πρωί), το ευαγγέλιο διαβάζεται στο τέλος του Όρθρου.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

Απόστολο έχουμε μόνο την Παρασκευή το βράδυ, αμέσως μετά την Προφητεία, ακολουθεί ο Απόστολος και στο τέλος του Όρθρου ακολουθεί το ευαγγέλιο. Δεν προηγείται δηλαδή των άλλων ευαγγελίων Απόστολος, αλλά ένας μόνον Απόστολος υπάρχει στο τέλος της Μεγάλης Παρασκευής το βράδυ.

ΠΡΟΦΗΤΕΙΕΣ

Στο τέλος της Ακολουθίας του Όρθρου της Μεγάλης Τετάρτης το βράδυ (= Όρθρος της Μεγάλης Πέμπτης) καθώς και στο τέλος του Όρθρου της Μεγάλης Παρασκευής το βράδυ (= Όρθρος του Μεγάλου Σαββάτου), διαβάζουμε τις Προφητείες.

Την Μεγάλη Τετάρτη το βράδυ, στο τέλος του Όρθρου, διαβάζουμε Προφητεία από του Ιερεμία (Κεφ. ΙΑ΄ στίχ. 18-23 και ΙΒ΄ στίχ. 1-5, 9-11 και 14-15). Προηγείται το Προκείμενο, αλλά και ακολουθεί επίσης ένα άλλο απλό Προκείμενο.

Την Μεγάλη Παρασκευή το βράδυ, στο τέλος του Όρθρου, διαβάζουμε Προφητεία από του Ιεζεκιήλ (Κεφ. ΛΖ΄ στίχ. 1-14). Προηγείται το Προκείμενο.

ΕΓΚΩΜΙΑ

Το βράδυ της Μεγάλης Παρασκευής (=Όρθρος Μεγάλου Σαββάτου), ψάλλουμε τα Εγκώμια, αμέσως μετά από το τελευταίο τροπάριο της Θ΄ Ωδής (που κλείνει με τον Ειρμό της: Μη εποδύρου μου, Μήτερ, καθορώσα εν τάφω όν εν γαστρί άνευ σποράς συνέλαβες Υιόν· ...»).

Τα Εγκώμια ψάλλονται σε τρεις Στάσεις. Μεταξύ των Στάσεων μεσολαβεί αίτηση του ιερέα.

Αποτελούν την έκφραση του θρήνου για τον θάνατο του Ιησού Χριστού.

ΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΟΥ ΕΠΙΤΑΦΙΟΥ

Την Μεγάλη Παρασκευή το βράδυ (=Όρθρος Μεγάλου Σαββάτου), μόλις τελειώσουν τα Εγκώμια, μόλις τελειώσει και η Μεγάλη Δοξολογία, ακριβώς μόλις τελειώσει η Μεγάλη Δοξολογία, ψάλλουμε το: «Άγιος ο Θεός, Άγιος Ισχυρός, Άγιος Αθάνατος ελέησον ημάς» και στο σημείο αυτό έχουμε την έξοδο του Επιταφίου από τον Ναό.

Όρθρος του Μεγάλου Σαββάτου.

Ο Όρθρος του Μεγάλου Σαββάτου, αντί για το Μεγάλο Σάββατο το πρωί, τελείται την Μεγάλη Παρασκευή το βράδυ (όπως συμβαίνει και με τους όρθρους των άλλων ημερών της Μεγάλης Εβδομάδας). Το Μεγάλο Σάββατο το πρωί όμως, τελείται ο Εσπερινός του Μεγάλου Σαββάτου συγχρόνως με την Θεία λειτουργία (τελείται Εσπερινός και Θεία λειτουργία μαζί).